

Financiële opvoeding

September 2007

Inhoud

INHOUD	1
1 INLEIDING	2
1.1 AANLEIDING	2
1.2 METHODE VAN ONDERZOEK	2
1.3 ACHTERGRONDVARIABLEN	3
LEESWIJZER	4
2 ZAKGELD EN KLEEDGELD	5
2.1 ZAKGELD	5
2.2 KLEEDGELD	6
2.3 ZAK- EN/OF KLEEDGELD BETALEN	7
2.4 AFSPRAKEN OVER ZAK- EN KLEEDGELD	8
2.5 STOPPEN MET ZAK- EN/OF KLEEDGELD	9
2.6 KOSTGELD	9
3 DIGITAAL GELD	11
3.1 BETAALREKENING EN PINNEN	11
3.2 GELD EN HET INTERNET	11
4 EIGEN GELD	13
4.1 TEKORT	13
4.2 MOBIELE TELEFOON	15
4.3 VERLEIDINGEN	15
5 CONCLUSIES	17
ZAKGELD EN KLEEDGELD	17
DIGITAAL GELD	17
EIGEN GELD	18

1 Inleiding

1.1 Aanleiding

Het is van belang dat jongeren al op vroege leeftijd goed met geld leren omgaan. (Negatief) gedrag op volwassen leeftijd vindt vaak zijn oorsprong in aangeleerd gedrag op jonge leeftijd. Dit geldt ook voor het omgaan met geld. Uit het Nibud-onderzoek Geldzaken in de Praktijk (2004) blijkt dat volwassenen die aangeven dat ze een goede financiële opvoeding hebben gehad, beter met hun geld omgaan dan volwassenen die aangeven dat niet te hebben gehad.

In 2005 heeft het Nibud een uitgebreid onderzoek gedaan onder ouders en kinderen over financiële opvoeding. Uit dat onderzoek bleek dat ouders het lastig vinden om hun kinderen de verantwoordelijkheid te geven om zelf te leren omgaan met geld. Terwijl dat de essentie is van financiële opvoeding. Kinderen leren juist goed omgaan met geld als ze zelf ervaren hoe het is om met een eigen budget om te gaan. Het Nibud adviseert ouders hoe zij hun kind financieel kunnen opvoeden. Het blijft belangrijk om inzicht te hebben tegen welke problemen ouders aanlopen zodat de voorlichting aangepast kan worden aan de behoeften van de ouders.

Dit onderzoek is een verdieping van het vorige onderzoek uit 2005. Dit onderzoek bevat ook een aantal vragen over geld en het internet. Tegenwoordig is het erg makkelijk om geld uit te geven via het internet. Hoe gaan ouders daarmee om? Waarom geven ouders geen kleedgeld en wanneer leren ouders hun kinderen pinnen of internetbankieren? Veel ouders geven zakgeld aan hun kinderen. Maar wanneer stoppen ze met zakgeld? Deze vragen komen aan bod in dit rapport.

1.2 Methode van onderzoek

Dit onderzoek is uitgevoerd door middel van een digitale vragenlijst op internet. Een oproep voor de vragenlijst is geplaatst in de zaterdageditie van de Telegraaf, op de site www.overgeld.nl en op www.nibud.nl. De vragenlijst bestond uit ongeveer 30 vragen. De meeste vragen konden de respondenten beantwoorden door het gewenste antwoord aan te klikken. De vragenlijst heeft twee maanden (juli en augustus) op de site gestaan. Na opschoning waren er 2360 correct ingevulde vragenlijsten bruikbaar voor de analyses.

1.3 Achtergrondvariabelen

In deze paragraaf komen de achtergrondvariabelen aan bod. Hieronder volgt een overzicht van de achtergrondkenmerken van de deelnemers aan dit onderzoek. Het gaat om de achtergrondkenmerken: geslacht van de kinderen, leeftijd van de kinderen en inkomen van de deelnemers.

Tabel 1.1 Geslacht kinderen naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Jongen	49	52	52	51	51
Meisje	51	48	47	49	49

Uit tabel 1.1 blijkt dat er per leeftijdsgroep ongeveer even vaak de vragenlijst is ingevuld voor een jongen als voor een meisje. Zo'n 51% van de respondenten heeft de vragenlijst ingevuld voor een zoon en 49% van de respondenten heeft de vragenlijst ingevuld voor hun dochter.

In de tabel 1.2 staan de leeftijdscategorieën. Uit de tabel blijkt dat de meeste respondenten de vragenlijst hebben ingevuld voor een kind tussen de 15 en 18 jaar, namelijk 35%.

Tabel 1.2 Leeftijd kinderen

	Totaal (%)
6-8 jaar	21
9-11 jaar	18
12-14 jaar	26
15-18 jaar	35

Naast het geslacht en de leeftijd van de kinderen is ook gevraagd naar het inkomen van het huishouden. De meeste respondenten hebben een bovenmodaal inkomen. Zo'n 57 procent van de ouders hebben aangegeven een inkomen boven modaal te hebben. Het modale inkomen bedraagt € 30.000 bruto per jaar. De inkomensverdeling van gezinnen komt overeen met de werkelijke verdeling in Nederland.

Tabel 1.3 Inkomen

	Totaal (%)
Minder dan modaal	16
Ongeveer modaal	27
Meer dan modaal	57

1.4 Leeswijzer

In de volgende hoofdstukken zijn de resultaten van het onderzoek per onderwerp beschreven. Het rapport is als volgt opgebouwd.

- Hoofdstuk 2 gaat over zakgeld en kleedgeld. Krijgen kinderen zak- en/of kleedgeld?
- Hoofdstuk 3 gaat in op digitaal geld. Hoeveel kinderen hebben een betaalrekening en vanaf welke leeftijd mogen kinderen pinnen?
- Hoofdstuk 4 heet eigen geld. Wat doen ouders als hun kinderen een tekort hebben en hebben ouders een idee waar het geld naar toe gaat?
- Hoofdstuk 5 beschrijft de conclusies van dit rapport

2 Zakgeld en kleedgeld

Het Nibud adviseert ouders om kinderen vanaf een bepaalde leeftijd zak- en kleedgeld te geven. Met zak- en kleedgeld leren kinderen eigen verantwoordelijkheid te nemen en hun wensen aan te passen aan hun budget. Op welke leeftijd ouders beginnen met zak- en kleedgeld te geven, hangt af van het kind. Ouders kunnen volgens het Nibud voorzichtig beginnen met zakgeld als het kind 6 jaar oud is. Met kleedgeld kunnen ze beginnen als kinderen 12 jaar oud zijn. Ook is belangrijk dat ouders het geld op vaste tijdstippen geven. Dan leert het kind omgaan met een bepaald budget voor een bepaalde periode.

2.1 Zakgeld

Uit verschillende onderzoeken van het Nibud blijkt dat veel ouders zakgeld geven aan hun kinderen. In dit onderzoek blijkt dat 76 procent van de ouders zakgeld geven. Het blijkt dat ouders met kinderen tussen de 6 en 8 jaar het minst vaak zakgeld geven, namelijk 57 procent. Er is geen verschil naar geslacht. Jongens en meisjes krijgen even vaak zakgeld.

Tabel 1.4 Zakgeld naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja	57	76	89	77	76
Nee	43	24	11	23	24

Als verdieping op deze vraag is ook gevraagd waarom ouders zakgeld geven. Het blijkt dat bijna alle ouders zakgeld geven om hun kind te leren omgaan met geld. Ouders met jonge kinderen hebben dat antwoord vaker aangegeven dan ouders met kinderen tussen de 15 en 18 jaar, namelijk 91 procent tegen 81 procent. Er is geen verschil naar geslacht van het kind.

Tabel 1.5 Waarom geeft u zakgeld naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Mijn kind wilde zakgeld	3	5	6	5	5
Zo leert mijn kind met geld omgaan	91	88	86	81	86
Voor het gemak	2	3	5	9	5
Vriendjes en/of klasgenoten kregen het ook	3	2	2	1	2
Anders	1	2	1	4	2

Aan de ouders die geen zakgeld geven is gevraagd waarom ze geen zakgeld geven. Een opvallend resultaat is dat 81 procent van de ouders met kinderen tussen de 6 en 8 jaar geen zakgeld geven omdat ze hun kind te jong vinden. Ongeveer een op de vijf ouders geeft geen zakgeld omdat ze alles voor hun kind betalen. Dit geldt vooral voor

de ouders met kinderen tussen de 9 -14 jaar oud. Er is geen verschil naar geslacht van het kind.

Tabel 1.6 Waarom geeft u geen zakgeld naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ik vind mijn kind nog te jong voor zakgeld	81	23	6	0	35
Mijn kind wil geen zakgeld	2	5	3	4	4
Mijn kind heeft geen eigen geld nodig, ik betaal alles	13	38	40	15	21
Daar heb ik het geld niet voor	1	11	24	8	8
Mijn kind is te oud voor zakgeld	0	0	0	17	6
Anders	5	24	28	55	27

2.2 Kleedgeld

Als kinderen ongeveer twaalf jaar oud zijn, kunnen ouders volgens het Nibud beginnen met kleedgeld. Kinderen leren dan met een groter budget omgaan. Uit dit onderzoek blijkt dat weinig ouders hun kinderen kleedgeld geven. Ongeveer tweederde van de ouders geeft geen kleedgeld. Dit komt overeen met andere onderzoeken die het Nibud heeft gedaan. Uit verschillende onderzoeken van het Nibud was inderdaad gebleken dat kleedgeld niet populair is. Wel is er een verschil naar geslacht. Meisjes krijgen vaker kleedgeld op een vast tijdstip dan jongens, namelijk 31 procent tegen 21 procent.

Tabel 1.7 Geeft u uw kind kleedgeld naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja, een vast bedrag op een vast tijdstip	6	8	30	45	26
Ja, af en toe	2	4	5	12	6
Nee	92	88	66	44	67

Waarom ouders geen kleedgeld geven staat in tabel 1.8. De meeste ouders vinden hun kinderen te jong voor kleedgeld. Dit geldt voornamelijk voor de ouders met kinderen onder de twaalf jaar. Maar 41 procent van de ouders met kinderen tussen de 12 en 14 jaar vinden hun kinderen ook nog te jong voor kleedgeld. Ook heeft 27 procent van de ouders aangegeven geen kleedgeld aan hun kind te geven omdat ze liever alles zelf voor hun kind betalen.

Tabel 1.8 Waarom geeft u geen kleedgeld naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ik vind mijn kind nog te jong voor kleedgeld	80	71	41	6	52
Mijn kind wil zelf geen kleedgeld	1	1	12	19	8
Mijn kind heeft geen kleedgeld nodig, ik betaal alles	17	22	33	39	27
Daar heb ik het geld niet voor	1	3	7	8	4
Mijn kind heeft voldoende eigen geld voor kleding	0	0	0	11	3
Weet ik niet	0	1	2	2	1
Anders	2	3	6	15	6

Er zijn wel verschillen naar het geslacht van het kind. Ouders met zonen hebben vaker aangegeven liever alles zelf te betalen dan de ouders met dochters, namelijk 30 procent tegen 23 procent.

2.3 Zak- en/of kleedgeld betalen

Het Nibud adviseert om zakgeld en kleedgeld (gedeeltelijk) te storten op een betaalrekening als het kind twaalf is. Op die manier leert het kind ook omgaan met giraal geld.

Uit het onderzoek blijkt dat de helft van de ouders die zak- en/of kleedgeld geven geld contant geven. Meer dan eenderde stort het op de bankrekening. Hoe ouder kinderen worden hoe vaker het geld op een bankrekening wordt gestort. Zo stort 3 procent van de ouders met kinderen tussen de 6 -8 jaar het op een bankrekening tegen 57 procent van de ouders met kinderen tussen de 15-18 jaar. Er is geen verschil naar geslacht van het kind.

Tabel 1.9 Hoe geeft u uw kind zak- en/of kleedgeld naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Contant	87	77	44	26	50
Via een bankrekening	3	13	41	57	36
Een deel contant en een deel via de bank	7	9	14	14	12
Anders	3	1	1	3	2

In tabel 2.0 staan de resultaten op de vraag: 'Op welke wijze geeft u zak- en kleedgeld?'. Het blijkt dat bijna eenderde van de ouders (31 procent) zakgeld en kleedgeld strikt gescheiden geeft. Daarnaast geeft 31 procent van de ouders een bedrag waarbij het kind zelf bepaalt welk deel aan kleding en welk deel aan andere zaken wordt uitgegeven.

Tabel 2.0 Op welke wijze geeft u zak- en kleedgeld naar leeftijd

	Totaal (%)
Zak- en kleedgeld zijn strikt gescheiden	31
Ik geef twee aparte bedragen, maar ik de praktijk kan mijn kind kleding kopen van zijn zakgeld en andersom	27
Ik geef één bedrag en mijn kind bepaalt zelf welk deel aan kleding en welk deel aan andere zaken wordt uitgegeven	31
Anders	12

Er is wel een verschil naar geslacht. Meisjes krijgen vaker twee aparte bedragen dan jongens, namelijk 32 procent tegen 20 procent.

2.4 Afspraken over zak- en kleedgeld

Uit het onderzoek blijkt dat meer dan tweederde van de ouders wel afspraken maakt over het besteden van het zak- en of kleedgeld. Vooral ouders met kinderen tussen de 12-14 jaar hebben aangegeven wel afspraken te maken over het geld. Ouders met kinderen tussen de 6-8 jaar hebben het minst vaak aangegeven afspraken te maken. Er is geen verschil naar geslacht van het kind.

Tabel 2.1 Heeft u met uw kind afspraken gemaakt over het besteden van het geld

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja	61	69	72	67	68
Nee	39	32	28	33	32

Er is ook gevraagd waarover afspraken worden gemaakt. Er konden meerdere antwoorden worden gegeven. Uit tabel 2.2 blijkt dat meer dan tweederde van de ouders afspraken maakt waarvoor het geld gebruikt mag worden. Daarna volgt het maken van afspraken over de hoogte van het bedrag. Weinig ouders hebben het antwoord gegeven: 'mijn kind moet van het zak- en of kleedgeld sparen'. Dit antwoord hebben ouders met jonge kinderen wel vaker gegeven dan ouders met oudere kinderen. Zo'n 42 procent van de ouders met kinderen tussen de 6 -8 jaar vinden dat hun kind moet sparen van zijn zak- en/of kleedgeld tegen 24 procent van de ouders met kinderen tussen de 15-18 jaar.

Tabel 2.2 Waarover maakt u afspraken?

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Waarvoor het geld gebruikt mag worden	65	67	72	71	69
Dat als het geld op is, mijn kind niets extra's krijgt	49	53	61	60	57
De hoogte van het bedrag	57	63	66	64	63
Het tijdstip dat ik zak- en/of kleedgeld krijg	52	49	58	57	55
Dat mijn kind van het zak- en/of kleedgeld moet sparen	42	38	28	24	30
Anders	5	8	5	4	5

Aan de ouders die geen afspraken maken is gevraagd waarom ze geen afspraken maken. De meeste ouders (71 procent) vinden dat hun kind zelf moet bepalen wat hij met zijn geld doet. Bijna een op vijf van de ouders heeft een andere reden opgegeven. De meest voorkomende redenen die bij anders opgegeven zijn: mijn kind kan goed met geld omgaan, door fouten te maken leert mijn kind.

Tabel 2.3 Waarom maakt u geen afspraken?

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Dat vind ik niet nodig, mijn kind mag zelf bepalen wat hij met zijn geld doet	64	71	78	71	71
Ik weet niet wat ik zou kunnen afspreken	6	6	6	6	6
Afspraken maken heeft geen zin, mijn kind houdt zich daar toch niet aan	2	4	3	8	5
Anders	28	20	13	15	18

2.5 Stoppen met zak- en/of kleedgeld

In het onderzoek is ook gevraagd wanneer ouders denken te gaan stoppen met zak- en/of kleedgeld. Op deze vraag kon meerdere antwoorden gegeven worden. De helft van de ouders stopt met zak- en/of kleedgeld zodra hun kind een volledige baan heeft. Ouders met oudere kinderen hebben dat vaker aangegeven dan ouders met jonge kinderen. Bijna eenderde van de ouders zegt te stoppen als hun kind studiefinanciering krijgt. Ouders met dochters hebben vaker dit antwoord gegeven dan ouders met zonen, namelijk 34 procent tegen 28 procent.

Tabel 2.4 Wanneer stopt u met zak- en of kleedgeld?

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Als mijn kind een bijbaantje heeft	37	32	23	14	23
Als mijn kind een volledige baan heeft	38	45	56	55	51
Als mijn kind uit huis gaat	28	27	27	27	27
Als mijn kind studiefinanciering krijgt	28	25	31	36	31
Anders	13	12	13	9	11

2.6 Kostgeld

Naast zak- en kleedgeld is kostgeld ook een leermiddel om met geld om te leren gaan. Door kostgeld leer je omgaan met vaste lasten. In het onderzoek is gevraagd aan de ouders of zij kostgeld zouden vragen als hun kind nog thuis woont en een (vaste) baan heeft. Er konden meerdere antwoorden gegeven worden op deze vraag. Meer dan de helft heeft aangegeven kostgeld te gaan vragen zodat hun kind leert omgaan met vaste lasten. Zo'n 29 procent van de ouders vindt het belangrijk dat iedereen met een inkomen een bijdrage levert aan het huishouden.

Tabel 2.5 Stel u kind woont nog thuis en heeft een vaste baan. Zou u dan kostgeld vragen? Er waren meerdere antwoorden mogelijk.

	Totaal (%)
Nee, ik wil geen geld aan mijn kind vragen	12
Nee, ik heb het geld niet nodig	9
Ja, ik vind het belangrijk dat iedereen met een inkomen een bijdrage levert.	29
Ja, door kostgeld leert mijn kind omgaan met vaste lasten	56
Weet ik nog niet	16

Er zijn geen verschillen naar geslacht van het kind.

3 Digitaal geld

De meeste banken bieden jongeren die twaalf worden een jongerenrekening aan. Jongeren kunnen dan pinnen, maar hoe denken ouders daarover? Leren ouders hun kinderen pinnen en vanaf welke leeftijd mogen kinderen pinnen van hun ouders? Ook maken steeds meer jongeren gebruik van internetbankieren. Hoe gaan ouders daarmee om?

3.1 Betaalrekening en pinnen

Uit het onderzoek blijkt dat 69 procent van de kinderen tussen de 6 en 18 jaar een betaalrekening heeft. Zelfs 30 procent van de kinderen tussen de 6-8 jaar heeft een betaalrekening. Het percentage loopt snel op zodra kinderen ouder worden. Bijna alle kinderen tussen de 15 en 18 jaar hebben een betaalrekening, namelijk 95 procent. Er is geen verschil naar geslacht.

Tabel 2.6 Heeft uw kind een eigen betaalrekening naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja	30	45	77	95	69
Nee	70	55	23	5	31

Aan de ouders waarvan hun kind een betaalrekening hebben, is gevraagd of hun kind al zelfstandig mag pinnen. Naarmate kinderen ouder worden, mogen kinderen vaker zelf pinnen. Zo'n 12 procent van de 6-8 jarige kinderen mag zelf pinnen tegen 96 procent van 15-18 jarigen. Er is geen verschil naar geslacht.

Tabel 2.7 Mag uw kind al zelf pinnen naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja	12	33	80	96	77
Nee	88	67	20	4	23

3.2 Geld en het internet

Aan de ouders waarvan de kinderen zelf mogen pinnen is gevraagd of hun kind al mag internetbankieren. Uit de resultaten blijkt dat het merendeel van de ouders (59 procent) het niet goed vindt dat hun kind internetbankiert. Zelfs 47 procent van de ouders met kinderen tussen de 15-18 jaar vindt het niet goed dat hun kind zijn bankzaken via het internet regelt. Er zijn geen verschillen naar geslacht.

Tabel 2.8 Mag uw kind al internetbankieren naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja	*	18	21	53	42
Nee	*	82	79	47	59

*Te weinig waarnemingen

Aan de ouders met kinderen die wel internetbankieren is gevraagd of de ouders hun kind hebben geleerd om via het internet te bankieren. Ouders die de vragenlijst voor hun zoon hebben ingevuld, hebben vaker aangegeven dat hun zoon het zelf heeft geleerd dan de ouders die het hebben ingevuld voor hun dochter. Er waren geen verschillen naar leeftijd.

Tabel 2.9 Heeft u uw kind geleerd om via internet te bankieren naar geslacht

	Jongen (%)	Meisje (%)	Totaal (%)
Nee, mijn kind heeft het zelf geleerd	29	16	23
Nee, maar als mijn kind vragen heeft help ik hem	19	24	22
Ja, ik heb mijn kind uitgebreid uitgelegd hoe het werkt	51	60	55

Er is aan de ouders gevraagd of hun kind aankopen mag doen op het internet. Zo'n 60 procent van de ouders vindt het niet goed dat hun kinderen geld uitgeven via het internet. Een kwart van de ouders vindt het wel goed dat hun kind iets koopt via het internet, maar dan doen ouder en kind het wel samen. Er is geen verschil naar geslacht.

Tabel 3.0 Mag uw kind al aankopen doen via het internet naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja, dat vind ik geen probleem	1	1	3	14	6
Ja, maar dat doen we wel samen	10	15	28	38	25
Nee, dat mag nog niet	70	77	66	40	60
Niet van toepassing	19	7	2	5	8
Anders	1	1	1	3	2

4 Eigen geld

Naarmate kinderen ouder worden, gaan ze steeds zelfstandiger met geld om. Uit onderzoeken die het Nibud heeft gedaan blijkt dat ouders het moeilijk vinden om hun kind daarin te begeleiden. Onderwerpen als reclame, mobiele telefoon en schulden komen in dit hoofdstuk aan bod.

4.1 Tekort

Er is aan ouders gevraagd wat zij doen als hun kind al zijn geld heeft opgemaakt maar nog een noodzakelijke uitgave moet doen. Zo'n 43 procent van de ouders zegt in die situatie geld te lenen aan hun kind, maar het kind moet het wel terug betalen. Er is een verschil naar leeftijd. Ouders met een kind tussen de 6-8 jaar hebben dat minder vaak aangegeven dan ouders met een kind tussen de 15-18 jaar, namelijk 35 procent tegen 49 procent. Ouders met jonge kinderen hebben daarentegen vaker dan ouders met oudere kinderen het antwoord gegeven dat hun kind een klusje moeten doen om het geld weer terug te betalen. Er is geen verschil naar geslacht.

Tabel 3.1 Stel uw kind heeft zijn geld al opgemaakt, maar moet nog een noodzakelijke uitgave doen. Hij komt bij u voor extra geld.

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Helaas, op=op, ik geef niks extra's	11	9	14	16	13
Ik geef mijn kind een voorschot	12	10	11	8	10
Ik leen het geld en laat mijn kind dat terugbetalen	35	41	44	49	43
Ik geef mijn kind extra geld	9	10	11	12	11
Ik geef mijn kind extra geld, maar dan moet hij wel een klusje doen	20	20	15	9	15
Niet van toepassing	13	11	4	6	8

Als kinderen een grote uitgave willen doen en het kind heeft daarvoor geen geld dan zal 35 procent van de ouders een deel meebetalen. Zo'n 34 procent van de ouders vindt dat het kind het zelf moet betalen door bijvoorbeeld er voor te sparen of voor te werken. Ouders met zonen hebben dit vaker aangegeven dan ouders met dochters, namelijk 36 procent tegen 31 procent. Ook is er een verschil naar leeftijd. Ouders met oudere kinderen vinden vaker dat hun kind het zelf moet betalen dan ouders met jonge kinderen. Bijna de helft van de ouders met een kind tussen de 15-18 jaar zegt dat hun kind het zelf moet betalen tegen 25 procent van de ouders met een kind tussen de 6-8 jaar.

Tabel 3.2 Stel uw kind wil een grote uitgave doen, bijvoorbeeld een fiets of vakantie. Hij heeft daarvoor geen geld. Hoe gaat hij dat uiteindelijk betalen?

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Zelf, hij moet er maar voor sparen	25	25	30	46	34
Gedeeltelijk zelf en de rest draag ik bij	38	36	34	34	35
Ik betaal grote uitgaven voor mijn kind	23	24	26	14	21
Niet van toepassing	13	12	6	2	7
Anders	2	3	4	4	3

Uit het scholierenonderzoek van het Nibud blijkt dat 45 procent van de scholieren wel eens geld leent. Tekorten komen bij scholieren voor. Er is in dit onderzoek aan ouders gevraagd wat zij doen als ze merken dat hun kind zijn eigen geldzaken niet op orde heeft. Bijna de helft van de ouders praat er met hun kind over en probeert gezamenlijk de problemen op te lossen. Ook heeft 19 procent van de ouders aangegeven er wel over te praten, maar dat het kind het probleem zelf moet oplossen. Dit antwoord is vaker door ouders met oudere kinderen gegeven dan door ouders met jonge kinderen. Er is geen verschil naar geslacht.

Tabel 3.3 Wat doet u als u merkt dat uw kind zijn eigen geldzaken niet op orde heeft/schulden maakt?

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ik praat hierover met mijn kind en we gaan samen zijn problemen oplossen	42	47	56	49	49
Ik praat hierover met mijn kind, maar hij moet het uiteindelijk zelf oplossen	9	13	19	27	19
Niets, ik vind dat mijn kind dit zelf moet oplossen	1	1	1	1	1
Anders	1	1	2	2	2
Niet van toepassing	48	38	21	20	29

Bijna de helft van de ouders (49 procent) houdt een beetje in de gaten wat zijn kind koopt van zijn eigen geld. Zo'n 38 procent weet precies waar zijn kind het geld aan uitgeeft. Er is een verschil naar geslacht en leeftijd. Ouders met een zoon hebben vaker aangegeven precies te weten waar het geld heen gaan dan de ouders met een dochter, namelijk 41 procent tegen 35 procent. Ook weten ouders met jonge kinderen beter waar het geld blijft dan ouders met oudere kinderen.

Tabel 3.4 Houdt u in de gaten wat uw kind van zijn eigen geld koopt naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja, ik weet het precies	55	53	34	22	38
Ja, een beetje	27	38	57	63	49
Nee, ik gun mijn kind alle privacy	3	4	7	12	7
Nee, ik zou wel willen maar mijn kind houdt het voor mij achter	1	1	1	1	1
Niet van toepassing	16	5	1	1	5

4.2 Mobiele telefoon

De mobiele telefoon, een belangrijk voorwerp voor jongeren. Uit dit onderzoek blijkt zelfs dat 45 procent van de kinderen tussen de 9 en 11 jaar een mobiele telefoon heeft. Bij kinderen tussen de 12 en 18 jaar ligt dat percentage boven de 90 procent. Er is geen verschil naar geslacht.

Tabel 3.5 Heeft uw kind een mobiele telefoon naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja	9	45	90	97	67
Nee	91	55	10	3	33

Uit het onderzoek blijkt dat meeste kinderen de kosten van de mobiele telefoon zelf betalen. Hier is wel duidelijk een leeftijdseffect te zien. Zo'n 9 procent van de kinderen tussen de 6 -8 jaar betaalt alles zelf tegen 53 procent van de kinderen tussen de 15 en 18 jaar. Bijna eenderde van de ouders zegt alle kosten van de mobiele telefoon te betalen. Ook is hier een verschil naar leeftijd te zien. Hoe ouder de kinderen zijn hoe minder vaak dat gebeurt.

Tabel 3.6 Wie betaalt de kosten van de mobiele telefoon naar leeftijd

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ik betaal alles	64	55	36	22	32
Mijn kind betaalt alles	9	13	28	53	38
Mijn kind betaalt een deel en ik betaal een deel	14	25	25	19	21
Anders	14	7	11	7	8

4.3 Verleidingen

Reclame speelt een grote rol in de belevingswereld van kinderen. In dit onderzoek is gevraagd of ouders wel eens met hun kind over de verleidingen van reclame praten. De helft van de ouders heeft aangegeven dit soms te doen. Zo'n 35 procent van de ouders doet het regelmatig. Er is geen verschil naar geslacht. Ouders met een zoon praten even vaak over reclame dan ouders met een dochter.

Tabel 3.7 Praat u met uw kind over de verleidingen van reclame?

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja, regelmatig	28	39	41	34	35
Ja, soms	50	51	48	52	50
Nee, nooit	23	10	11	15	15

Uit tabel 3.8 blijkt dat 71 procent van de ouders zich wel eens laat overhalen als hun kind iets wil hebben wat zij eigenlijk niet nodig vinden. Veel ouders vinden het blijkbaar lastig om nee te zeggen tegen hun kind.

Tabel 3.8 Laat u zich wel eens overhalen als uw kind iets wil hebben wat u eigenlijk niet nodig vindt.

	6-8 jr. (%)	9-11 jr. (%)	12-14 jr. (%)	15-18 jr. (%)	Totaal (%)
Ja, vaak	3	3	2	2	3
Ja, soms	75	75	71	68	71
Nee, nooit	21	22	27	30	26

5 Conclusies

Het doel van dit onderzoek is om inzicht te krijgen tegen welke problemen ouders oplopen bij de financiële opvoeding. Per hoofdstuk worden de belangrijkste conclusies besproken.

Zakgeld en kleedgeld

Veel ouders geven hun kinderen zakgeld. Meer dan driekwart van de ouders met kinderen tussen de 6 en 18 jaar geven zakgeld. Wel beginnen veel ouders laat met het geven van zakgeld. Volgens het Nibud kunnen ouders hun kind vanaf zes jaar zakgeld geven. Uit het onderzoek blijkt dat iets meer dan de helft van de ouders met kinderen tussen de zes en acht jaar zakgeld geven. Ouders kunnen volgens het Nibud dus eerder beginnen om hun kind te leren omgaan met geld.

Weinig ouders geven kleedgeld. Uit het onderzoek blijkt dat minder dan eenderde van de ouders met kinderen tussen de 12 en 14 jaar hun kind kleedgeld geven. Het Nibud adviseert ouders om hun kinderen vanaf twaalf jaar kleedgeld te geven. De belangrijkste redenen om geen kleedgeld te geven zijn: ik vind mijn kind te jong voor kleedgeld en mijn kind heeft geen kleedgeld nodig; ik betaal alles zelf voor mijn kind. Wel hebben veel ouders aangegeven kostgeld te willen vragen aan hun kinderen als hun kinderen een vaste baan heeft en nog thuis woont.

Digitaal geld

In dit hoofdstuk komen vragen over internetbankieren en aankopen doen op het internet aan bod. Uit het onderzoek blijkt dat 69 procent van de kinderen tussen de 6-18 jaar een betaalrekening hebben. Vanaf 12 jaar mag 80 procent van de kinderen die een betaalrekening hebben pinnen. Er is ook gevraagd of ouders het goed vinden dat hun kinderen bankieren via het internet. Het blijkt dat 59 procent van de ouders niet willen dat hun kind via het internet bankiert. Zelfs 47 procent van de ouders met kinderen tussen de 15-18 jaar die wel mogen pinnen vindt het niet goed dat hun kind zijn bankzaken via het internet regelt. Ook mogen weinig kinderen aankopen doen op het internet van hun ouders. Zo'n 60 procent van de ouders met kinderen tussen de 6-18 jaar is het er niet mee eens dat hun kind aankopen doet via het internet. Omdat jongeren makkelijk aankopen kunnen doen via het internet adviseert het Nibud kinderen daarin juist te begeleiden.

Eigen geld

De meeste ouders houden wel in de gaten wat hun kind koopt van zijn eigen geld. Dit verschilt wel per leeftijd. Meer dan de helft van de ouders met kinderen tussen de 6-8 jaar weet heel precies waar hun kind zijn geld aan uitgeeft. Kinderen hoeven vaak een grote uitgave niet helemaal zelf te betalen. Meer dan eenderde van de ouders (35 procent) laat het kind een deel zelf betalen als hun kind een grote uitgave wil doen en de rest leggen ouders bij. Een op de vijf ouders betaalt altijd de grote uitgaven voor zijn kind. Ook de kosten van de mobiele telefoon worden vaak door ouders betaald. Uit het onderzoek blijkt dat veel kinderen een mobiele telefoon hebben. Dit loopt op naar leeftijd. Zo heeft 45 procent van de 9-11 jarigen een mobiele telefoon en 97 procent van de 15-18 jarigen. Op de vraag wie de kosten voor de mobiele telefoon betalen zegt bij eenderde van de ouders dat zij alles betalen. Hoe ouder de kinderen zijn, hoe minder vaak dat gebeurt.